

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำรงตำแหน่งผู้บริหารและกรรมการสภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๓๐.๑/๑๖๙๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะจับหรือชะลอการจัดตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อลดค่าใช้จ่ายของรัฐ ประกอบกับมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ กำหนดมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐ ทำให้มหาวิทยาลัยมหาสารคามไม่สามารถจัดตั้งส่วนราชการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ และไม่สามารถบรรจุบุคลากรที่เป็นข้าราชการได้ แต่มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมหาวิทยาลัย จึงได้จัดตั้งหน่วยงานภายในที่ไม่เป็นส่วนราชการ โดยกำหนดให้มีฐานะเป็นคณะและหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ จำนวน ๑๓ คณะ และหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ จำนวน ๒ หน่วยงาน โดยอาศัยอำนาจสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ สำหรับด้านการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยได้อาศัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ เรื่อง การขออนุมัติการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการจ้างบุคลากรทดแทนอัตราข้าราชการ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เรื่อง ขอบทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ ซึ่งได้มีมติอนุมัติในหลักการให้มหาวิทยาลัยของรัฐจ้างพนักงานในลักษณะการจ้างพิเศษ ที่มีวาระการจ้างที่กำหนดเวลาชัดเจนแทนการบรรจุข้าราชการใหม่ โดยให้มหาวิทยาลัยกำหนดจำนวนบุคคลที่จะจ้างและอัตราค่าจ้างได้ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร โดยได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย ในการนี้มหาวิทยาลัยได้ออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้มีบุคลากรที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทดแทนการบรรจุข้าราชการใหม่ และสำหรับพนักงานวิชาการที่เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสามารถขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้เช่นเดียวกับคณาจารย์ประจำที่เป็นข้าราชการตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗

ต่อมาเมื่อได้ดำเนินการและปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าวแล้ว มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีปัญหเกี่ยวกับคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ และคุณสมบัติของ

พนักงานวิชาการที่ทำหน้าที่เหมือนคณาจารย์ประจำ ในการได้รับเลือกเป็นคณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. พนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถดำรงตำแหน่งคณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะที่เป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

๒. พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาที่เป็นส่วนราชการตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

๓. คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นคณะและหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ที่จัดตั้งตามระเบียบมหาวิทยาลัยโดยอำนาจสภามหาวิทยาลัย สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งเลือกตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัย และผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

๔. คณาจารย์ประจำตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ หมายความว่ารวมถึงพนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ทำหน้าที่เหมือนอาจารย์ที่เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามหรือไม่

๕. ประธานสภาคณาจารย์ซึ่งเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยสภาคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

๖. พนักงานวิชาการซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๓ และได้รับเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๔ สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของมหาวิทยาลัยมหาสารคามประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถดำรงตำแหน่งคณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะที่เป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อ บพบัญญัติมาตรา ๒๖^๑ มาตรา ๒๗^๒ มาตรา ๒๙^๓ มาตรา ๓๓^๔ และมาตรา ๓๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ไว้ แต่เพียงว่าต้องมีคุณสมบัติได้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการ

^๑มาตรา ๒๖ ในบัณฑิตวิทยาลัย ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของบัณฑิตวิทยาลัย และจะให้มีรองคณบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมาย

คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๗

รองคณบดีนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณบดีจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๗

คณบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

เมื่อคณบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองคณบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

^๒มาตรา ๒๗ คณบดีและรองคณบดีต้องมีคุณสมบัติได้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

^๓มาตรา ๒๙ ในคณะหนึ่ง ให้มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของคณะ และจะให้มีรองคณบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมาย

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และคุณสมบัติของคณบดีและรองคณบดีตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๔มาตรา ๓๓ ในสถาบันหรือสำนักหนึ่ง ให้มีผู้อำนวยการสถาบันหรือผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของสถาบันหรือสำนักนั้นแล้วแต่กรณี และจะให้มีรองผู้อำนวยการสถาบันหรือรองผู้อำนวยการสำนักคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการสถาบันหรือผู้อำนวยการสำนักมอบหมาย

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และคุณสมบัติของผู้อำนวยการสถาบันหรือผู้อำนวยการสำนัก และรองผู้อำนวยการสถาบันหรือรองผู้อำนวยการสำนักตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๕มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มหาวิทยาลัยมีวิทยาลัย ศูนย์ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้มีผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

บริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองเท่านั้น โดยมีมติบัญญัติได้จำกัดมิให้พนักงานมหาวิทยาลัยดำรงตำแหน่งดังกล่าว ดังนั้น พนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงสามารถดำรงตำแหน่งคณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการ สำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะที่เป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้

ประเด็นที่สอง พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาที่เป็นส่วนราชการตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้จ้างพนักงานมหาวิทยาลัยในตำแหน่งพนักงานวิชาการแทนการบรรจุข้าราชการใหม่ และพนักงานวิชาการนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่สอนหรือวิจัย หรือสอนและวิจัย หรือหน้าที่อื่นที่เป็นลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาการตามข้อ ๓^๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ และข้อ ๙^๗ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้ว พนักงานวิชาการจึงเป็นคณาจารย์ประจำ ตามความหมายที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ไว้ในกรณีของมหาวิทยาลัยบูรพาว่า “คณาจารย์ประจำ หมายถึงบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและทำงานประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญไม่รวมถึงบุคลากรสายสนับสนุน

เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของวิทยาลัย ศูนย์ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ และจะให้มีรองผู้อำนวยการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะมอบหมาย

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และคุณสมบัติของผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองของตำแหน่งดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๖ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไม่ว่าจะจ้างด้วยงบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

๗ข้อ ๙ ตำแหน่งพนักงานมี ๒ กลุ่ม คือ

(๑) พนักงานวิชาการ ได้แก่ บุคคลที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่สอนหรือวิจัย หรือสอนและวิจัย หรือหน้าที่อื่นที่เป็นลักษณะการปฏิบัติงานทางวิชาการ

ฯลฯ

ฯลฯ

และอาจารย์พิเศษแต่อย่างใด” ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๕๑/๒๕๔๙^๙ และเมื่อมาตรา ๓๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้การแต่งตั้งหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองของตำแหน่งดังกล่าว นั้น ให้แต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองแล้ว พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ย่อมสามารถดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา หรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาที่เป็นส่วนราชการตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ ทำนองเดียวกับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้อีกเช่นกันในกรณีของมหาวิทยาลัยบูรพาว่า “พนักงานมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและทำงานประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยจึงเป็น “คณาจารย์ประจำ” ของมหาวิทยาลัยบูรพาเช่นเดียวกันกับข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยและมีสิทธิได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาได้”^{๑๐}

ประเด็นที่สาม คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ที่จัดตั้งตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยอาศัยอำนาจของสภามหาวิทยาลัย สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัยและผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อบทนิยาม

^๙บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง มหาวิทยาลัยบูรพาขอหารือกรณีคุณสมบัติหัวหน้าภาควิชา ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๒๗๘ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๑๐}มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีการแบ่งภาควิชาหรือแบ่งหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาในคณะ ให้มีหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของภาควิชาหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา และจะให้มีรองหัวหน้าภาควิชาหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชามอบหมาย

หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองของตำแหน่งดังกล่าว นั้น ให้แต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่มีสภามหาวิทยาลัยรับรอง

มาตรา ๓^{๑๑} ประกอบกับมาตรา ๗^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดรองรับให้บรรดาคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือส่วนงานภายในที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะที่สภาสถาบันอุดมศึกษาได้อนุมัติให้จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนงานภายในหรือเป็นส่วนงานในกำกับของสถาบันอุดมศึกษาอยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ เป็นส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ย่อมทำให้คณะหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะและไม่ใช่ส่วนราชการ ที่สภามหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีมติให้จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ เพื่อแก้ไขปัญหากรณีไม่สามารถจัดตั้งส่วนราชการตามมาตรา ๖^{๑๓} และมาตรา ๗^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ มีสถานะเป็นส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคามด้วย และเมื่อมาตรา ๖^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนงานภายในดังกล่าวมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับหัวหน้าส่วนราชการตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษากำหนดด้วยแล้ว คณบดีหรือหัวหน้าส่วนงานภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงสามารถดำรงตำแหน่ง

^{๑๑}มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ส่วนงานภายใน” หมายความว่า คณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือส่วนงานภายในที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ทั้งนี้ ที่ได้รับการจัดตั้งให้เป็นส่วนงานภายในและมีใช้ส่วนราชการ

^{๑๒}มาตรา ๗ ให้บรรดาคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือส่วนงานภายในที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะที่สภาสถาบันอุดมศึกษาได้อนุมัติให้จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนงานภายในหรือเป็นส่วนงานในกำกับของสถาบันอุดมศึกษาอยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

^{๑๓}มาตรา ๖ มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

- (๑) สำนักงานอธิการบดี
- (๒) สำนักงานวิทยาเขต
- (๓) บัณฑิตวิทยาลัย
- (๔) คณะ
- (๕) สถาบัน
- (๖) สำนัก

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}มาตรา ๗ การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย และศูนย์ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๕}มาตรา ๖ ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการมีสิทธิหรือหน้าที่อย่างใด ให้หัวหน้าส่วนงานภายในมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกัน เว้นแต่ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่ออกตามมาตรา ๕ จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

กรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัยและผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะตามมาตรา ๑๒ (๓)^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่สี่ คณาจารย์ประจำตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ หมายความว่ารวมถึงพนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ทำหน้าที่เหมือนอาจารย์เช่นเดียวกับข้าราชการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองแล้วว่า พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นคณาจารย์ประจำ จึงเป็นการวินิจฉัยในประเด็นที่สี่แล้ว

ประเด็นที่ห้า ประธานสภาคณาจารย์ซึ่งเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยสภาคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่บทบัญญัติมาตรา ๒๒^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้กำหนดให้สภาคณาจารย์ประกอบด้วยกรรมการซึ่งคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเลือกจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองและประเด็นที่สี่ว่า คณาจารย์ประจำหมายความว่ารวมถึงข้าราชการและพนักงานวิชาการที่มีหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและทำงานประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญแล้ว จึงเห็นได้ว่า สภาคณาจารย์ดังกล่าวย่อมประกอบไปด้วยข้าราชการและพนักงานวิชาการซึ่งเป็นคณาจารย์ประจำ ดังนั้น เมื่อข้อ ๑๘^{๑๘} แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยสภาคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้

^{๑๖}มาตรา ๑๒ ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนแปดคน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัยและผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๗}มาตรา ๒๒ ให้มีสภาคณาจารย์ ประกอบด้วยกรรมการซึ่งคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเลือกจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย

ฯลฯ

ฯลฯ

องค์ประกอบ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือก วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานของสภาคณาจารย์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

^{๑๘}ข้อ ๑๘ ให้กรรมการเลือกตั้งกันเอง เป็นกรรมการบริหาร ตามตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) ประธาน ๑ คน

(๒) รองประธาน ๒ คน

(๓) เลขาธิการ ๑ คน

(๔) ผู้ช่วยเลขาธิการ ๑ คน

การดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามวาระของการเป็นกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

ประธานสภาคณาจารย์มาจากการเลือกตั้งกันเองของกรรมการสภาคณาจารย์แล้ว ประธานสภาคณาจารย์ซึ่งได้รับเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๒)^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้

ประเด็นที่หก พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ได้รับเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๘ สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองแล้วว่า พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นคณาจารย์ประจำประกอบกับข้อ ๗^{๒๐} และข้อ ๘^{๒๑} แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ได้รองรับให้คณาจารย์ประจำและพนักงานวิชาการซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและมีสิทธิเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ได้

ดังนั้น พนักงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ได้รับเลือกตั้งตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๒ (๔)^{๒๒} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)

^{๑๙}มาตรา ๑๒ ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดี ประธานสภาคณาจารย์ และประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๐}ข้อ ๗ ผู้สมัครต้องเป็นคณาจารย์ประจำหรือพนักงานวิชาการซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๑}ข้อ ๘ ผู้เลือกตั้ง ได้แก่ คณาจารย์ประจำ และพนักงานวิชาการซึ่งปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{๒๒}มาตรา ๑๒ ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนแปดคน ซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๓) จำนวนหกคน และเลือกตั้งจากข้าราชการของมหาวิทยาลัยจำนวนสองคน

ฯลฯ

ฯลฯ

เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๕๐